

Soovitused:

- Muuta võrdse kohtlemise seadust viisil, mis muudaks kaitse diskrimineerimise eest kõigile vähemusgruppidele ühetaoliseks.
- Võtta vastu menetluses olev karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seadus (vaenu õhutamise ja vaenumotiiviga kuriteod) ning sejärel tegeleda selle sisulise rakendamisega.
- Olla väga ettevaatlik avalike koosolekute keelustamisega. Iga keeld peab olema põhjendatud ja proportsionaalne.
- Muuta elektroonilise side seadust, mis endiselt kohustab sideettevõtjaid kõigi Eesti elanike sideandmeid eristamatult säilitama, ja viia see kooskõlla Euroopa Kohtu ja Riigikohtu praktikaga.
- Muuta seksuaalvägivalda õiguslik regulatsioon adekvaatse nõusolekuseaduse loomisega ohvrit toetavaks ja tõendamiskoormust ümber jagavaks.
- Parandada rahvusvahelise kaitse menetluse kvaliteeti ning töötada välja tõhus ja adekvaatne haavatavuse hindamise raamistik, mis tagaks haavatavate isikute õiguste kaitse kogu menetluse vältel.
- Muuta asjakohaseid seadusi nii, et valimiskeeld kehtiks vaid neile vangidele, kellele see on määratud täiendava karistusena.
- Pöörata senisest enam tähelepanu psüühikahäiretega kinnipeetavate õiguste kaitsele.
- Võtta vastu tööalasest rikkumisest teavitaja kaitse seadus.
- Õigusloome menetlusprotsessi tuleb aeglustada, sest praegune menetluskiirus ei anna kodanikele ja huvigruppidele võimalust kaasa rääkida.
- Pöörata soolisele võrdsusele tööturul rohkem tähelepanu palkade läbipaistvuse ja tööandjate kaasamise kaudu.

- Tagada puuetega inimestele võrdne ja asjakohane sotsiaalne kaitse, mis toetub nende abivajaduste hindamise ühtsele metoodikale.
- Suurendada lastele ja noortele suunatud vaimse tervise teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti.

Väärrib esile toomist:

- Abieluvõrdsuse kehtestamise ja kooseluseaduse rakendusaktide vastuvõtmisega toimus kauaoodatud ja märkimisväärne edasimineku LGBT+ inimeste õiguste tagamise ja perekondade kaitstuse suunas.
- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku valikuprotsessi muudeti kaasavamaks ja läbipaistvamaks.
- Eesti lõimumisalane taristu – nii riigivalitsemine kui ka ühiskondlik ruum – on Ukraina pagulaste suurele arvule vaatamata üsna edukalt vastu pidanud. Lootustandev ja tunnustust vääriv on Eesti koolide hakkamasaamine Ukrainast pärit õpilastega.
- Uue koostöölepingu kohaselt on nüüdsest võimalik teostada piirimonitoringut ehk kolmandal osapoolel kontrollida PPA tegevust piiripunktides seoses varjupaika vajavate inimestega.

Loe aruannet
täismahus
inimõigused.ee



INIMÕIGUSTE
KESKUS

2024

INIMÕIGUSED EESTIS

Areng aastatel 2022-2023

Aruande koostamist ja väljaandmist toetasid inimõiguste keskuse annetajad, Aktiivsete Kodanike Fond Eestis ja Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond Eestis.



Eessõna

2022. aastal näis, et inimõiguste arengus juba pikalt kestnud paigalseis jätkub. Õiguslikku selgust loodi pigem läbi kohtusüsteemi kui valitsuse tahte ja Riigikogu otsustena. Aga pärast 2023. aasta valimisi sai riiklik inimõiguste kaitse hoo sisse.

Vastu võeti kooseluseaduse 10 aastat puudu olnud rakendusaktid ning kehtestati abieluvõrdsus. Lisaks on teisi paljulubavaid algatusi: vaenukõnet ja vaenumotiiviga kuritegusid käsitlev seadus läbis esimese lugemise, valitsus plaanib ühtlustada kõikide diskrimineerimisega seonduvate tunnuste kaitse ja on otsustanud katuserahade väljaandmise lõpetada.

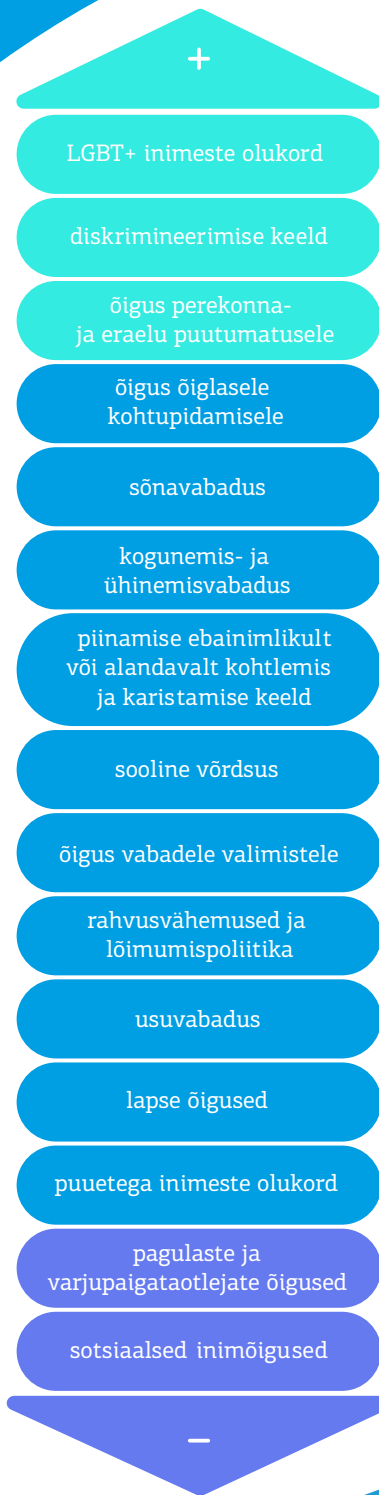
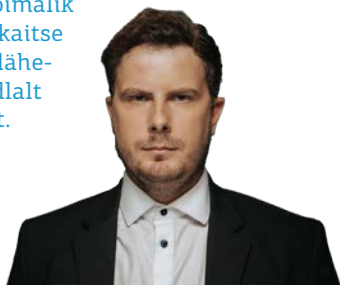
Samas ei olnud paljude seaduseelnõude menetluskiirus uue koalitsiooni esimesel tööaastal kooskõlas hea tavaga, mistõttu jäi kodanike ning huvigruppide võimalus kaasa rääkida ahtakeseks. Sellised tavade rikkumised ei tohiks muutuda harjumuspäraseks, sest võivad tulevikus hakata tagasilööke andma.

Sel aruandeperioodil algas Venemaa täiemahuline sõjaline rünnak Ukraina vastu. Tänu riigi ja vabaühenduste edukale koostööle toimusid Eestis edukalt edasi nii integratsiooni- kui ka varjupaigasüsteem. Kuigi suure migratsioonisurve ajal varjupaigamenetluse kvaliteet langes, märgib 2023. aasta ka olulist edasiminekut: Politsei ja Piirivalveamet andis loa teostada piirimonitooringut. Seda arengut, mis tagab abivajajate parema ligipääsu varjupaigamenetlusele, on oodatud üle kümne aasta.

Lisaks on uuel valitsusel puudunud poliitiline tahe isegi arutada sideandmete säilitamise ja vangide valimisõiguse kooskõlla viimist EL õigusega ja Riigikohtu praktikaga.

Viies lõpule juba tehtud algatusi, langetades pikalt edasi lükatud otsuseid ning jättes tegemata õiguslikult küsitavad otsused poliitilise kasu eesmärgil, on meil järgmistel aastatel võimalik viia Eesti inimõiguste kaitse uuele tasandile. Nii jõuame lähemale Eestile, mis seisab kindlalt iga inimese inimõiguste eest.

Egert Rünne
Inimõiguste keskuse
juhataja



Mõttekohad:

- Kaalutlused piirata kolmandate riikide kodanike osalemist kohalikel valimistel on tekitanud arutelu selle üle, kas selline piirang oleks kooskõlas põhi-seadusega ning kas see tooks kaasa Eesti vene-keelse elanikkonna tõrjumise ühiskonnast või diskrimineerimise kodakondsuse põhisel.
- Politsei on pingeohust tulenevalt keelustanud avalikke koosolekuid Vene sõjaväe tähtpäevade aegu ning alustanud kasutatud loosungi tõttu väärteo-menetlust Palestiina toetusprotestidel osalenute suhtes.
- Rohkem kui pooled puuetega inimestest elavad suhtelises vaesuses.
- Jätkuva probleemina joonistub välja ebavõrdsuse suurenemine keskuse ja ääremaa vahel.
- Pingelist arutelu tõstatas perehüvitiste seaduse korduv muutmine. Valitsuse sammud on teki-tanud palju vastuolusid ja küsimusi perede ja laste erineva väärtustamise kohta.
- Venemaa meedia kättesaadavuse piiramine Eestis annab võimaluse kaasata ühtsesse inforuumi venekeelne elanikkond.
- Riigi õigusabi osutamise ja tasustamise süsteem nõuab jätkuvalt uuendusi, et tagada õigus õiglasele kohtumenetlusele ja õigus kaitsele.
- Kinnipidamis- ja hoolekandeametuse painab profes-sionaalse tööjõu nappus. See omakorda halvendab asutuste teenuse kvaliteeti.